

БЕМФ предупреждава: Да не допуснем и тежка енергийна криза след икономическата!

Светът и България в това число са в тежка извънредна ситуация, породена от заразата с вируса COVID-19. Изправени сме пред безпрецедентни предизвикателства, които изискват всеобхватни мерки. Много държавни и международни институции в света обявиха ясно, че ще предприемат мерки, за да защитят гражданите и икономиките си. Похвално е, че и България предложи план чрез бюджетни мерки да предпази поне частично икономиката си и работните места при очертаващата се икономическа криза. Но какво се случва в енергетиката ?

Българската енергетика като база на икономическото развитие на държавата и важен елемент на национална сигурност днес е подложена на две тежки негативни въздействия: първо, намаляване на потреблението на енергия и природен газ поради спрени или ограничени производствени мощности в индустрията, туризма и търговията и, второ, предстоящи затруднения и забавяне на плащанията на потребената енергия и природен газ от индустрията, туризма и битови потребители. Срина се цената на електроенергията на борсите в България и в Европа до безпрецедентни нива от под 30 евро за мегаватчас, спря работа държавната ТЕЦ Марица изток-2 поради намаленото потребление, а като резултат от това е намалено и производството на въглища в Мини Марица изток, което допълнително ще влоши и без това тежкото икономическо състояние на това дружество.

Прогнозите на БЕМФ са, че всичко това ще доведе до ликвидна криза по веригата във всички енергийни дружества, което може да постави на риск и сигурността на снабдяването. На фона на тази картина бодряшките изказвания на представители на държавната администрация, че енергийните дружества работят стабилно е само едната страна на медала и не трябва да успокояват никого! Енергийна криза в контекста на ликвидна криза на енергийните дружества е много вероятна и тя трябва да бъде ограничена. В тази връзка нашето мнение е, че разбираемата грижа на Правителството за разсрочване на битовите сметки на потребителите не трябва да остане единствената инициатива на Министерство на енергетиката в този момент.

В тази връзка предлагаме 6 групи мерки:

1. Очертаващата се икономическа криза вече доведе до намаляване на потреблението на горива и енергия, което както вече отбелязахме ще постави в затруднена ситуация всички енергийни дружества по веригата. Изхождайки от това, че след кризата следва икономически ръст, предлагаме да се разработи и приложи **план за подпомагане на енергийните дружества**, които ще изпитат текущи затруднения, но тези дружества ще играят важна роля в следкризисното възстановяване. Една от възможностите

за подпомагането им следва да се търси чрез **Фонда за сигурност на енергийната система**.

2. Министерство на енергетиката и КЕВР същевременно следва да се обърнат към всички енергийни дружества с предложение да **разработят и предложат две програми**:

2.1. За ограничаване на всички разходи, които не са пряко свързани с производствената дейност или които могат да се отложат за посткризисните периоди на повишени постъпления от продажби. Такива са например някои инвестиционни проекти, проекти за рехабилитация и разширяване на мрежите или дори някои планови ремонти, които не подлагат на риск сигурността на снабдяването.

2.2. За преговори и разсрочване на вътрешните дългове в системата на енергетиката, с което ще се избегнат фалити на междинни звена от веригата, което ще повиши сигурността на системата. Този подход предлагаме да бъде наречен „Призив за солидарност“ и трябва да се разглежда съвместно с изпълнението на предишната програма.

3. Целесъобразно би било в този критичен момент за енергетиката на целия Европейски съюз, българското Правителство (съвместно с други европейски държави с голям дял на ТЕЦ) **да настоява пред Европейската комисия за ограничаване на въздействието върху пазара на въглеродните емисии на европейския пазар, чрез изтегляне на свободните квоти емисии на пазарите**. Намаленото крайно потребление и съответното намалено производство на енергия, успоредно с ниските цени на природния газ, ще доведе до значително намаляване на емисиите на парникови газове в Европа. На фона на тези процеси очакваният ефект, който се цели, е **спад на цените на въглеродните емисии, което ще бъде глътка въздух, както за българската, така и за европейската енергетика**. Т.е. апелираме за временен мораториум върху европейската политика за изкуствено поддържане на високи ценови нива на тези емисии.

4. Големите промишлени потребители вече представиха свои искания за подпомагане, включително и по отношение на разходите им за енергийни ресурси. Считаме, че исканията им са основателни, но от подкрепа се нуждаят също така както малкият бизнес, така и енергийно уязвимите домакинства, във връзка с което предлагаме:

4.1. Планираната от 1 юли 2020 година първа стъпка на либерализация на електроенергийния пазар у нас, изразяваща се в **задължителното извеждане от регулирания пазар на група небитови потребители, присъединени на ниско напрежение, да се осъществи с гратисен период до 31.12.2020 година**. Подчертаваме, че тази стъпка ще се отрази основно на малкия и среден бизнес, както и на туризма, които нямат готовност за избор на подходящ за тях доставчик на свободния пазар, като в същото време

повечето от тях са силно засегнати от извънредните мерки за справяне с COVID-19.

4.2. Наличието на извънредни мерки променя условията, в които големи групи от битовите потребители ще изпитат затруднение в погасяване на задълженията си към енергийните, ВиК и газоснабдителните дружества – било то поради временно намаляване на доходите им или поради невъзможност за прилагане на традиционните за тях начини за плащане на сметките - на каси (не може да се очаква, че голяма част от възрастните хора ще плащат он-лайн, поради ограничението те да не излизат от домовете си). Поради това считаме, че взетото решение за удължаване на срока за плащанията с 20 дни следва да се удължи до края на срока на въведеното извънредно положение, но не по-късно от 1 месец.

Въпреки това предложеното удължаването на срока трябва да важи само за абонати, които заплащат сметките си на каси, а не по разплащателни сметки, поради допускането, че тази втора група не са енергийно уязвими и е логично да не изпитват толкова сериозни финансови проблеми.

Може да се помисли и дали това удължаване на сроковете за заплащане трябва да се прилага за потребители, които получават енергийни помощи от бюджета, и така неравнопоставено получават двойно предимство.

А удължаването на този срок след 14 април може допълнително да влоши ликвидността на системата и да създаде риск за за нормалните енергийни доставки.

И все пак бихме искали да напомним, че отложените сметки продължават да бъдат дължими, и добавянето им към сметките за следващи периоди може сериозно да затрудни семейните бюджети.

От навременното приложение на тези, но и на други мерки в тази посока, задаващата се криза в енергетиката може и трябва да бъде преодоляна.

За да не плащаме твърде висока цена за подценените и непокрити рискове.

**Управителен съвет на
Българския енергиен и минен форум**

17 март 2020 г.